నమో తస్స భగవతో అరహతో సమ్మాసమ్బుద్ధస్స

అట్ఠకథా

సంగాయనస్స పుచ్ఛా-విస్సజ్జనా

సదేవకోపి చే లోకో, ఆగన్త్వా తాసయేయ్య మం;
న మే పటిబలో అస్స, జనేతుం భయభేరవం.

సచేపి త్వం మహిం సబ్బం, ససముద్దం సపబ్బతం;
ఉక్ఖిపిత్వా మహానాగ, ఖిపేయ్యాసి మమూపరి;
నేవ మే సక్కుణేయ్యాసి, జనేతుం భయభేరవం;
అఞ్ఞదత్థు తవేవస్స, విఘాతో ఉరగాధిప.

మా దాని కోధం జనయిత్థ, ఇతో ఉద్ధం యథా పురే;
సస్సఘాతఞ్చ మాకత్థ, సుఖకామా హి పాణినో;
కరోథ మేత్తం సత్తేసు, వసన్తు మనుజా సుఖం.

చత్తారో ఆసీవిసా ఉగ్గతేజా ఘోరవిసాతి ఖో భిక్ఖవే చతున్నేతం మహాభూతానం అధివచనం.

పఞ్చ వధకా పచ్చత్థికాతి ఖో భిక్ఖవే పఞ్చన్నేతం ఉపాదానక్ఖన్ధానం అధివచనం.

ఛట్ఠో అన్తరచరో వధకో ఉక్ఖిత్తాసికోతి ఖో భిక్ఖవే నన్దీరాగస్సేతం అధివచనం.

సుఞ్ఞో గామోతి ఖో భిక్ఖవే ఛన్నేతం అజ్ఝత్తికానం ఆయతనానం అధివచనం.

చోరా గామఘాతకాతి ఖో భిక్ఖవే ఛన్నేతం బాహిరానం ఆయతనానం అధివచనం.

మహాఉదకణ్ణవో ఖో భిక్ఖవే చతున్నేతం ఓఘానం అధివచనం.

ఓరిమం తీరం సాసఙ్కం సప్పటిభయన్తి ఖో భిక్ఖవే సక్కాయస్సేతం అధివచనం.

పారిమం తీరం ఖేమం అప్పటిభయన్తి ఖో భిక్ఖవే నిబ్బానస్సేతం అధివచనం.

వీరియారమ్భస్సేతం అధివచనం.

గన్త్వా కస్మీరగన్ధారం, ఇసి మజ్ఝన్తికా తదా;
దుట్ఠం నాగం పసాదేత్వా, మోచేసి బన్ధనా బహూ.

పునపి భన్తే దక్ఖేము సఙ్గతి చే భవిస్సతి.

అజ్జాపి సన్తానమయం, మాలం గన్థేన్తి నన్దనే;
దేవపుత్తో జవో నామ, యో మే మాలం పటిచ్ఛతి.

ముహుత్తోవియ సో దిబ్బో, ఇధ వస్సాని సోళస;
రత్తిన్దివో చ సో దిబ్బో, మానుసిం సరదో సతం.

ఇతి కమ్మాని అన్వేన్తి, అసఙ్ఖేయ్యాపి జాతియో;
కల్యాణం యది వా పాపం, న హి కమ్మం వినస్సతి.

యో ఇచ్ఛే పురిసో హోతుం, జాతి జాతి పునప్పునం;
పరదారం వివజ్జేయ్య, ధోతపాదోవ కద్దమం.

యా ఇచ్ఛే పురిసో హోతుం, జాతి జాతి పునప్పునం;
సామికం అపచాయేయ్య, ఇన్దంవ పరిచారికా.

యో ఇచ్ఛే దిబ్బభోగఞ్చ, దిబ్బమాయుం యసం సుఖం;
పాపాని పరివజ్జేత్వా, తివిధం ధమ్మమాచరే.

యం భిక్ఖవే సదేవకస్స లోకస్స సమారకస్స సబ్రహ్మకస్స సస్సమణబ్రాహ్మణియా పజాయ సదేవమనుస్సాయ దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తమహం జానామి తమహం అభిఞ్ఞాసిం, తం తథాగతస్స విదితం, తం తథాగతో న ఉపట్ఠాతి.

ఇతి ఖో భిక్ఖవే తథాగతో దిట్ఠసుతముతవిఞ్ఞాతబ్బేసు ధమ్మేసు తాదీయేవ తాదీ, తుమ్హా చ పన తాదిమ్హా అఞ్ఞో తాదీ ఉత్తరితరో వా పణీతతరో వా నత్థీతి వదామి.

సువణ్ణభూమిం గన్త్వాన, సోణుత్తరా మహిద్ధికా;
పిసాచే నిద్ధమేత్వాన, బ్రహ్మజాలమదేసిసుం.

సమణా మయం మహారాజ, ధమ్మరాజస్స సావకా;
తవేవ అనుకమ్పాయ, జమ్బుదీపా ఇధాగతా.

అహం బుద్ధఞ్చ ధమ్మఞ్చ, సఙ్ఘఞ్చ సరణం గతో,
ఉపాసకత్తం దేసేసిం, సక్యపుత్తస్స సాసనే.

తేన సమయేన బుద్ధో భగవా వేరఞ్జాయం విహరతి నళేరుపుచి మన్దమూలే.

సగ్గారోహణసోపాణం , అఞ్ఞం సీలసమం కుతో;
ద్వారం వా పన నిబ్బాన, నగరస్స పవేసనే.

అలమేవ కాతుం కల్యాణం, దానం దాతుం యథారహం;
పాణిం కామదదం దిస్వా, కో పుఞ్ఞం నకరిస్సతి.

దస్సామన్న ఞ్చ పానఞ్చ, వత్థసేనాసనాని చ;
పపఞ్చ ఉదపానఞ్చ, దుగ్గే సఙ్కమనాని చ.

మహాఅట్ఠకథఞ్చేవ , మహాపచ్చరిమేవచ;
కురున్దిఞ్చాతి తిస్సోపి, సీహళట్ఠకథా ఇమా;
బుద్ధమిత్తోతి నామేన, విసుతస్స యసస్సినో;
వినయఞ్ఞుస్స ధీరస్స, సుత్వా థేరస్స సన్తికే.

ఉపద్దవాకులే లోకే, నిరుపద్దవతో అయం;
ఏకసంవచ్ఛరేనేవ, యథా నిట్ఠం ఉపాగతా;
ఏవం సబ్బస్స లోకస్స, నిట్ఠం ధమ్మూపసంహితా;
సీఘం గచ్ఛన్తు ఆరమ్భా, సబ్బేపి నిరుపద్దవా.

చిరట్ఠితత్థం ధమ్మస్స, కరోన్తేన మయా ఇమం;
సద్ధమ్మబహుమానేన, యఞ్చ పుఞ్ఞం సమాచితం;
సబ్బస్స ఆనుభావేన, తస్స సబ్బేపి పాణినో;
భవన్తు ధమ్మరాజస్స, సద్ధమ్మరససేవినో.

చిరం తిట్ఠతు సద్ధమ్మో, కాలే వస్సం చిరం పజం;
తప్పేతు దేవో ధమ్మేన, రాజా రక్ఖతు మేదినిం.

తావ తిట్ఠతు లోకస్మిం, లోకనిత్థరణేసినం;
దస్సేన్తీ కులపుత్తానం, నయం సీలవిసుద్ధియా;
యావ బుద్ధోతి నామమ్పి, సుద్ధచిత్తస్స తాదినో;
లోకమ్హి లోకజేట్ఠస్స, పవత్తతి మహేసినో.

కరుణాసీతలహదయం , పఞ్ఞాపజ్జోతవిహతమోహతమం;
సనరామరలోకగరుం, వన్దే సుగతం గతివిముత్తం.

బుద్ధోపి బుద్ధభావం, భావేత్వా చేవ సచ్ఛికత్వాచ;
యం ఉపగతో గతమలం, వన్దే తమనుత్తరం ధమ్మం.

సుగతస్స ఓరసానం, పుత్తానం మారసేనమథనానం;
అట్ఠన్నమ్పి సమూహం, సిరసా వన్దే అరియసఙ్ఘం.

దీఘస్స దీఘసుత్తఙ్కితస్స, నిపుణస్స ఆగమవరస్స;
బుద్ధానుబుద్ధసంవణ్ణితస్స, సద్ధావహగుణస్స.

సమ్మాసమ్బుద్ధేనేవ హి తిణ్ణమ్పి పిటకానం అత్థవణ్ణనాక్కమో భాసితో, యాపకిణ్ణకదేసనాతి వుచ్చతి, తతో సంగాయనాదివసేన సావకేహీతి ఆచరియా వదన్తి.

అత్థప్పకాసనత్థం, అట్ఠకథా ఆదితో వసిసతేహి;
పఞ్చహి యాసఙ్గీతా, అనుసఙ్గీతా చ పచ్ఛాపి.

మజ్ఝే విసుద్ధిమగ్గా, ఏస చతున్నమ్పి ఆగమానఞ్హి;
ఠత్వా పకాసయిస్సతి, తత్థ యథా భాసితమత్థం;
ఇచ్చేవ కతో తస్మా, తమ్పి గహేత్వాన సద్ధిమేతాయ;
అట్ఠకథాయ విజానాథ, దీఘాగమనిస్సితం అత్థం.

అత్థానం సూచనతో, సువుత్తతో సవనతోథసూదనతో,
సుత్తాణా సుత్తసభాగతోచ, సుత్తన్తి అక్ఖాతం.

సుదుద్దసం సునిపుణం, యత్థకామనిపాతినం;
చిత్తం రక్ఖేథ మేధావీ, చిత్తం గుత్తం సుఖావహం.

సో ఏవం సమాహితే చిత్తే పరిసుద్ధే పరియోదాతే అనఙ్గణే విగతూపక్కిలేసే ముదుభూతే కమ్మనియే ఠితే ఆనఞ్జప్పత్తే ఞాణదస్సనాయ చిత్తం అభినీహరతి అభినిన్నామేతి –

యంహితం భిక్ఖవే సమ్మావదమానే వదేయ్య సమన్తపాసో మారస్సాతి, మాతుగామంయేవ సమ్మా వదమానో వదేయ్య సమన్తపాసో మారస్సాతి.

యో భిక్ఖు దివసం చఙ్కమేన నిసజ్జాయ చ ఆవరణీయేహి ధమ్మేహి చిత్తం పరిసోధేత్వా.

ఇతి చిత్తకిరియవాయోధాతువిప్ఫారవసేన అయం కాయసమ్మతో అట్ఠిసఙ్ఘాతో అభిక్కమతి.

కరుణా వియ సత్తేసు, పఞ్ఞా యస్స మహేసినో;
ఞేయ్యధమ్మేసు సబ్బేసు, పవత్తిత్థ యథారుచి.

దయాయ తాయ సత్తేసు, సముస్సాహితమానసో;
పాటిహీరావసానమ్హి, వసన్తో తిదసాలయే;

పారిచ్ఛత్తకమూలమ్హి, పణ్డుకమ్బలనామకే;
సిలాసనే సన్నిసిన్నో, ఆదిచ్చోవ యుగన్ధరే.

చక్కవాళసహస్సేహి, దసాహాగమ్మ సబ్బసో;
సన్నిసిన్నేన దేవానం, గణేన పరివారితో;
మాతరం పముఖం కత్వా, తస్సా పఞ్ఞాయ తేజసా;
అభిధమ్మకథామగ్గం, దేవానం సమ్పవత్తయి.

తస్స పాదే నమస్సిత్వా, సమ్బుద్ధస్స సిరీమతో;
సద్ధమ్మఞ్చస్స పూజేత్వా, కత్వా సఙ్ఘస్స చఞ్జలిం.

యం దేవదేవో దేవానం, దేసేత్వా నయతో పున;
థేరస్స సారిపుత్తస్స, సమాచిక్ఖి వినాయకో.

అనోతత్తదహే కత్వా, ఉపట్ఠానం మహేసినో;
యఞ్చ సుత్వాన సో థేరో, ఆహరిత్వా మహీతలం.

భిక్ఖూనం పయిరుదాహాసి, ఇతి భిక్ఖూహి ధారితో;
సఙ్గీతికాలే సంగీతో, వేదేహమునినా పున.

యం కరోమసి బ్రహ్మునో, సమం దేవేహి మారిస;
తదజ్జ తుయ్హం కస్సామ, హన్ద సామం కరోమ తే.

అత్థం పకాసయిస్సామి, ఆగమట్ఠకథాసుపి;
గహేతబ్బం గహేత్వాన, తోసయన్తో విచక్ఖణే.

ఇతిమే భాసమానస్స, అభిధమ్మకథం ఇమం;
అవిక్ఖిత్తా నిసామేథ, దుల్లభాహిఅయంకథా.

ఏత్థేతే పాపకా అకుసలా ధమ్మా అపరిసేసా నిరుజ్ఝన్తి.

చక్ఖుం చావుసో పటిచ్చ రూపేచ ఉప్పజ్జతి చక్ఖువిఞ్ఞాణం, తిణ్ణం సఙ్గతి ఫస్సో, ఫస్సపచ్చయా వేదనా, యం వేదేతి, తం సఞ్జానాతి. యం సఞ్జానాతి, తం వితక్కేతి, యం వితక్కేతి, తం పపఞ్చేతి, యం పపఞ్చేతి, తతో నిదానం పురిసం పపఞ్చసఞ్ఞాసఙ్ఖా సముదాచరన్తి అతీతానాగతపచ్చుప్పన్నేసు చక్ఖువిఞ్ఞేయ్యేసు రూపేసు –

పురిమా భిక్ఖవే కోటి న పఞ్ఞాయతి అవిజ్జాయ.

అత్థేవ గమ్భీరగతం సుదుబ్బుధం,

సయం అభిఞ్ఞాయ సహేతుసమ్భవం;
యథానుపుబ్బం నిఖిలేన దేసితం,
మహేసినా రూపగతంవ పస్సతి.

అభిక్కమిస్సామి పటిక్కమిస్సామీతి హి చిత్తం ఉప్పజ్జమానం రూపం సముట్ఠాపేతి.

న అన్తలిక్ఖేన న సముద్దమజ్ఝే,
న పబ్బతానం వివరం పవిస్స;
న విజ్జతే సో జగతిప్పదేసో,
యత్థట్ఠితో ముచ్చేయ్య పాపకమ్మా.

యం పత్తం కుసలం తస్స, ఆనుభావేన పాణినో;
సబ్బే సద్ధమ్మరాజస్స, ఞత్వా ధమ్మం సుఖావహం;
పాపుణన్తు విసుద్ధాయ, సుఖాయ పటిపత్తియా;
అసోకమనుపాయాసం, నిబ్బానసుఖముత్తమం.

చిరం తిట్ఠతు సద్ధమ్మో, ధమ్మే హోన్తు సగారవా;
సబ్బేపి సత్తా కాలేన, సమ్మా దేవో పవస్సతు;
యథా రక్ఖింసు పోరాణా, సురాజానో తథేవిమం;
రాజా రక్ఖతు ధమ్మేన, అత్తనోవ పజంపజం.

తావ తిట్ఠతు లోకస్మిం, లోకనిత్థరణేసినం;
దస్సేన్తీ కులపుత్తానం, నయం పఞ్ఞావిసుద్ధియా;
యావ బుద్ధోతి నామమ్పి, సుద్ధచిత్తస్స తాదినో;
లోకమ్హి లోకజేట్ఠస్స, పవత్తతి మహేసినో.

దుతియసన్నిపాత

మహాపదానసుత్త అట్ఠకథా

పుచ్ఛా – అట్ఠకథా సంగీతియా ఆవుసో పఠమే సన్నిపాతే సకలా చ వినయసంవణ్ణనా దీఘనికాయే చ సీలక్ఖన్ధవగ్గవణ్ణనా అభిధమ్మే చ ధమ్మసఙ్గహసంవణ్ణనా సంగీతా థేరేహి ఛట్ఠసంగీతికారేహి. ఇదాని పన దుతియే సన్నిపాతే దీఘనికాయే మహావగ్గవణ్ణనాతో పట్ఠాయ తదవసేసానం యథావవత్థితసంవణ్ణనానం సంగాయనోకాసో అనుప్పత్తో. తస్మా ఇమిస్సా దుతియసన్నిపాతసంగీతియా పుబ్బకిచ్చవసేన యథానుప్పత్తాయ మహావగ్గే మహాపదానసుత్తసంవణ్ణనాయ పుచ్ఛావిస్సజ్జనం కాతుం సమారభామ. మహాపదానసుత్తస్స ఆవుసో నిదానే పరియాపన్నస్స "కరేరికుటికాయ"న్తిపదస్స అత్థో కథం అట్ఠకథాచరియేన కథితో.

విస్సజ్జనా – మహాపదానసుత్తస్స భన్తే నిదానే పరియాపన్నస్స కరేరికుటికాయన్తిపదస్స అత్థో “కరేరికుటికాయ”న్తి కరేరీతి వరుణరుక్ఖస్స నామం. కరేరిమణ్డపో తస్సా కుటికాయ ద్వారే ఠితో, తస్మా కరేరికుటికాతి వుచ్చతి. యథా కోసమ్బరుక్ఖస్స ద్వారేఠితత్తా కోసమ్బకుటికాతి ఏవమాదినా భన్తే అట్ఠకథాచరియేన కథితో.

కరేరికుటికాయన్తి కరేరీతి వరుణరుక్ఖస్స నామం.

కరేరిమణ్డపో తస్సా కుటికాయ ద్వారే ఠితో, తస్మా కరేరికుటికాతి వుచ్చతి. యథా కోసమ్బరుక్ఖస్స ద్వారే ఠితత్తా ఏకాసమ్బకుటికాతి.

అన్తోజేతవనే కిర కరేరికుటి కోసమ్బకుటి గన్ధకుటి సలళాగారన్తి చత్తారి మహాగేహాని –

ఏకేకం సతసహస్సపరిచ్చాగేన నిప్ఫన్నం.

తేసు సలళాగారం రఞ్ఞా పసేనదినా కారితం.

పుబ్బేనివాస

పుచ్ఛా – తత్థేవ ఆవుసో నిదానే పుబ్బేనివాసపటిసంయుత్తా ధమ్మీకథా ఉదపాదీతివచనస్స అత్థో కథం అట్ఠకథాచరియేన కథితో.

విస్సజ్జనా – తత్థేవ భన్తే నిదానే పుబ్బేనివాసపటిసంయుత్తా ధమ్మీకథా ఉదపాదీతి వచనస్స అత్థో పుబ్బేనివాసపటిసంయుత్తాతి ఏకమ్పిజాతిం ద్వేపి జాతియోతి ఏవం నిబద్ధేన పుబ్బేనివుట్ఠఖన్ధసన్తానసఙ్ఖాతేన పుబ్బేనివాసేన సద్ధిం యోజేత్వా పవత్తితా. ధమ్మీతి ధమ్మసంయుత్తా. ఉదపాదీతి అహో అచ్ఛరియం దసబలస్స పుబ్బేనివాసఞాణం. పుబ్బేనివాసం నామ కే అనుస్సరన్తి కే నానుస్సరన్తీతి దిట్ఠియా అనుస్సరన్తి, సావకా స పచ్చేకబుద్ధా చ బుద్ధా చ అనుస్సరన్తి. కతరదిట్ఠియో అనుస్సరన్తి. యే అగ్గపత్తా కమ్మవాదినో తేపి చత్తాలీసంయేవ కప్పే అనుస్సరన్తి, న తతో పరన్తి ఏవమాదినా భన్తే అట్ఠకథాచరియేన కథితో.

పుబ్బేనివాసపటిసంయుత్తాతి ఏకమ్పి జాతిం ద్వేపి జాతియోతి ఏవం నిబద్ధేన పుబ్బేనివుట్ఠఖన్ధసన్తానసఙ్ఖాతేన పుబ్బేనివాసేన సద్ధిం యోజేత్వా పవత్తితా.

కప్పపరిచ్ఛేదవార

పుచ్ఛా – తస్మిం ఆవుసో మహాపదానసుత్తే ఉద్దేసవారే నవసు పరిచ్ఛేదవారేసు పఠమే కప్పపరిచ్ఛేదవారే భద్దకప్పేతి పదస్స అత్థో అట్ఠకథాచరియేన కథం కథితో.

విస్సజ్జనా – తస్మిం భన్తే మహాపదానసుత్తే ఉద్దేసవారే నవసు పరిచ్ఛేదవారేసు పఠమే కప్పపరిచ్ఛేదవారే భద్దకప్పేతి పదస్స అత్థో భద్దకప్పేతి పఞ్చబుద్ధుప్పాదపటిమణ్డితత్తా సున్దరకప్పే సారకప్పేతి భగవా ఇమం కప్పం థోమేన్తో ఏవమాహ.

యతో పట్ఠాయ కిర అమ్హాకం భగవా అభినీహారో కతో, ఏకస్మిం అన్తరే ఏకస్మిమ్పి కప్పే పఞ్చబుద్ధా నిబ్బత్తా నామ నత్థీతి ఏవమాదినా భన్తే అట్ఠకథాచరియేన కథితో.

విపస్సిస్స భిక్ఖవే భగవతో ఇతో సో భిక్ఖవే ఛనవుతికప్పే యం విపస్సీ భగవా అరహం సమ్మాసమ్బుద్ధో లోకే ఉదపాది –

సద్దకప్పేతి పఞ్చబుద్ధుప్పాదపటిమణ్డితత్తా సున్దరకప్పే సారకప్పేతి భగవా ఇమం కప్పం థోమేన్తో ఏవమాహ –

"యతో పట్ఠాయ కిర అమ్హాకం భగవతాభినీహారో కతో, ఏతస్మిం అన్తరే ఏకస్మిమ్పి కప్పే పఞ్చబుద్ధా నిబ్బత్తా నామ నత్థి" –

ఆయుపరిచ్ఛేదవార

పుచ్ఛా – చతుత్థే పనావుసో ఆయుపరిచ్ఛేదవారే అప్పం వా భియ్యోతి ఏతేసం పదానం అత్థో కథం అట్ఠకథాచరియేన కథితో.

విస్సజ్జనా – చతుత్థే పన భన్తే ఆయుపరిచ్ఛేదవారే అప్పం వా భియ్యోతి ఏతేసం పదానం అత్థో "అప్పం వా భియ్యోతి వస్ససతతో వా ఉపరి అప్పం, అఞ్ఞం వస్ససతం అపత్వా వీసం వా తింసం వా చత్తాలీసం వా పణ్ణాసం వా సట్ఠి వా వస్సాని జీవతి. ఏవం దీఘాయుకో పన అతిదుల్లభో, అసుకో కిర ఏవం చిరం జీవతీతి తత్థ తత్థ గన్త్వా దట్ఠబ్బో హోతీ"తి ఏవమాదినా భన్తే తత్థ అట్ఠకథాచరియేన కథితో.

మయ్హం భిక్ఖవే ఏతరహి అప్పకం ఆయుప్పమాణం పరిత్తం లహుకం యో చిరం జీవతి సో వస్ససతం అప్పం వా భియ్యో.

అప్పం వా భియ్యోతి వస్ససతతో వా ఉపరి అప్పం, అయ్యం వస్ససతం అపత్వా వీసం వా తింసం వా చత్తాలీసంవా వా పణ్ణాసం వా సట్ఠి వా వస్సాని జీవతి–

ఉపట్ఠాకపరిచ్ఛేదవార

పుచ్ఛా – అట్ఠమే పనావుసో ఉపట్ఠాకపరిచ్ఛేదవారే ఆనన్దోతిపదే కథం అట్ఠకథాచరియేన వణ్ణితో.

విస్సజ్జనా – అట్ఠమే పన భన్తే ఉపట్ఠాకపరిచ్ఛేదే పన ఆనన్దోతి నిబద్ధుపట్ఠాకభావం సన్ధాయ వుత్తన్తి ఏవమాదినా భన్తే అట్ఠకథాచరియేన వణ్ణితో.

మయ్హం భిక్ఖవే ఏతరహి ఆనన్దో నామ భిక్ఖు ఉపట్ఠాకో అహోసి అగ్గుపట్ఠాకో–

భగవతోహి పఠమబోధియం అనిబద్ధా ఉపట్ఠాకా అహేసుం.

ఏకదా నాగసమాలో పత్తచీవరం గహేత్వా విచరి.

ఇదమేవ తే కారణం సల్లక్ఖేత్వా నివారయిమ్హ.

ఏకచ్చే భిక్ఖూ ఇమినా మగ్గేన గచ్ఛామాతి వుత్తే అఞ్ఞేన గచ్ఛన్తి.

ఉట్ఠేహి ఆవుసో ఆనన్ద, ఉట్ఠేహి ఆవుసో ఆనన్ద.

కం పనేత్థ ఆనన్ద ఆదీనవం పస్ససి.

కం పనేత్థ ఆనన్ద ఆనిసంసం పస్ససి.

సమవత్తక్ఖన్ధో అతులో, సుప్పబుద్ధో చ ఉత్తరో;
సత్తవాహో విజితసేనో, రాహులో భవతి సత్తమో –

సుతనా సబ్బకామాచ, సుచిత్తా అథ రోచినీ;
రుచగ్గతీ సునన్దాచ, బిమ్బా భవతి సత్తమా.

అనేకజాతిసంసారం , సన్ధావిస్సం అనిబ్బిసం;
గహకారం గవేసన్తో, దుక్ఖా జాతి పునప్పునం;
గహకారక దిట్ఠోసి, పున గేహం న కాహసి.

సబ్బా తే ఫాసుకా భగ్గా, గహకూటం విసఙ్ఖతం;
విసఙ్ఖారగతం చిత్తం, తణ్హానం ఖయమజ్ఝగా.

అయోఘనహతస్సేవ , జలతో జాతవేదసో;
అనుపుబ్బూపసన్తస్స, యథా న ఞాయతే గతి;
ఏవం సమ్మావిముత్తానం, కామబన్ధోఘతారినం;
పఞ్ఞాపేతుం గతి నత్థి, పత్తానం అచలం సుఖం.

న పన భగవా మిలక్ఖుసదిసో హోతి నాపి ఆముత్తమణికుణ్డలో.

తే పన అత్తనో సమానసణ్ఠానమేవ పస్సన్తి.

న ఖో ఆనన్ద ఏత్తావతా తథాగతో సక్కతో వా హోతి గరుకతో వా మానితో వా పూజితో వా అపచితో వా.

కస్మా పన భగవా అఞ్ఞత్థ ఏకం ఉమాపుప్ఫమత్తమ్పి గహేత్వా బుద్ధ గుణే ఆవజ్జేత్వా కతాయ పూజాయ బుద్ధఞాణేనాపి అపరిచ్ఛిన్నం విపాకం వణ్ణేత్వా–

యో ఖో ఆనన్ద భిక్ఖు వా భిక్ఖునీ వా ఉపాసకో వా ఉపాసికా వా ధమ్మానుధమ్మప్పటిపన్నో విహరతి సామీచిప్పటిపన్నో అనుధమ్మచారీ సో తథా గతం సక్కరోతి గరుకరోతి మానేతి పూజేతి అపచియతి పరమాయ –

సియా ఖో పనానన్ద తుమ్హాకం ఏవమస్స ‘అతీతసత్థుకం పావచనం, నత్థి నో సత్థా’తి.

న ఖో పనేతం ఆనన్ద ఏవం దట్ఠబ్బం.

ధమ్మోపి దేసితో చేవ పఞ్ఞత్తోచ, వినయోపి దేసితో చేవ పఞ్ఞత్తో చ–

అస్సోసి ఖో రాజా మాగధో అజాతసత్తు వేదేహిపుత్తో భగవా కిర కుసినారాయం పరినిబ్బుతోతి.

సత్థా నామ పరినిబ్బుతో, న నో సక్కా పున ఆహరితుం, పోథుజ్జనికసద్ధాయ పన అమ్హాకం రఞ్ఞా సదిసో నత్థి, సచే ఏస ఇమినావ నియామేన సుణిస్సతి, హదయమస్స ఫలిస్సతి. రాజా ఖో పన అమ్హేహి అనురక్ఖితబ్బోతి.

దేవ అమ్హేహి సుపినకో దిట్ఠో, తస్స పటిఘాతత్థం తుమ్హేహి దుకూలదుపట్టం నివాసేత్వా యథా నాసాపుటమత్తం పఞ్ఞాయతి, ఏవం చతుమధురదోణియా నిపజ్జితుం వట్టతీతి.

దేవ మరణతో ముచ్చనకసత్తో నామ నత్థి, అమ్హాకం ఆయువడ్ఢనో చేతియట్ఠానం పుఞ్ఞక్ఖేత్తం అభిసేకసిఞ్చకో నో భగవా సత్థా కుసినారాయ పరినిబ్బుతోతి.

భగవా సబ్బఞ్ఞూ నను ఇమస్మిం ఠానే నిసీదిత్వా ధమ్మం దేసయిత్థ, సోకసల్లం మే వినోదయిత్థ, తుమ్హే మయ్హం సోకసల్లం నీహరిత్థ, అహం తుమ్హాకం సరణం గతో, ఇదాని పన మే పటివచనమ్పి న దేథ భగవాతి.

నను భగవా అహం అఞ్ఞదా ఏవరూపే కాలే తుమ్హే మహాభిక్ఖుసఙ్ఘపరివారా జమ్బుదీపతలే చారికం చరథాతి సుణోమి.

మమ పరిదేవితేనేవ న సిజ్ఝతి, దసబలస్స ధాతుయో ఆహరాపేస్సామీతి ఏవం అస్సోసి.

సచే దస్సన్తి, సున్దరం. నో చే దస్సన్తి, ఆహరణుపాయేన ఆహరిస్సామీతి చతురఙ్గినిం సేనం సన్నయ్హిత్వా సయమ్పి నిక్ఖన్తోయేవ.

యథా చ అజాతసత్తు, ఏవం లిచ్ఛవీ ఆదయోపి.

అమ్హాకం ధాతుయో వా దేన్తు, యుద్ధం వాతి కుసినారానగరం పరివారేత్వా ఠితే ఏతం భగవా అమ్హాకం గామక్ఖేత్తేహి పటివచనం అవోచుం.

న మయం సత్థు సాసనం పహిణిమ్హా, నాపి గన్త్వా ఆనయిమ్హా. సత్థా పన సయమేవ ఆగన్త్వా సాసనం పేసేత్వా అమ్హే పక్కోసాపేసి. తుమ్హేపి ఖో పన యం తుమ్హాకం గామక్ఖేత్తే రతనం ఉప్పజ్జతి. న తం అమ్హాకం దేథ. సదేవకే చ లోకే బుద్ధరతనసమం రతనం నామ నత్థి , ఏవరూపం ఉత్తమరతనం లభిత్వా మయం నదస్సామ, న ఖో పన తుమ్హేహియేవ మాతుథనతో ఖీరం పీతం. అమ్హేహిపి మాతుథనతో ఖీరం పీతం, న తుమ్హేయేవ పురిసా, అమ్హేపి పురిసా. హోతూతి అఞ్ఞమఞ్ఞం అహంకారం కత్వా సాసనపటిసాసనం పేసేన్తి. అఞ్ఞమఞ్ఞం మానగజ్జితం గజ్జన్తి.

ఏతే రాజానో భగవతో పరినిబ్బుతట్ఠానే వివాదం కరోన్తి, న ఖో పనేతం పతిరూపం, అలం ఇమినా కలహేన, వూపసమేస్సామి నన్తి.

ఆచరియస్స వియ భో సద్దో, ఆచరియస్స వియ భో సద్దోతి సబ్బే నిరవా అహేసుం.

(౧)

సుణన్తు భోన్తో మమ ఏకవాచం,
అమ్హాక బుద్ధో అహు ఖన్తివాదో;
నహి సాధుయం ఉత్తమపుగ్గలస్స,
సరీరభాగే సియా సమ్పహారో.

(౨)

సబ్బేవ భోన్తో సహితా సమగ్గా,
సమ్మోదమానా కరోమట్ఠభాగే;
విత్థారికా హోన్తు, దిసాసు థూపా;
బహూ జనా చక్ఖుమతో పసన్నా.

న హి సాధుకం ఉత్తమపుగ్గలస్స, సరీరభాగే సియా సమ్పహారోతి న హి సాధుయన్తి న హి సాధు అయం –

భగవా సబ్బసు పుబ్బే మయం తుమ్హాకం ద్వత్తింసమహాపురిసలక్ఖణపటిమణ్డితం ఛబ్బణ్ణబుద్ధరస్మిఖచితం అసీతిఅనుబ్యఞ్జనసముజ్జలితసోభం సువణ్ణవణ్ణం సరీరం అద్దసామ, ఇదాని పన సువణ్ణవణ్ణావ ధాతుయో అవసిట్ఠా జాతా, నయుత్తమిదం భగవా తుమ్హాకన్తి పరిదేవింసు.

కేన ను ఖో సదేవకస్స లోకస్స కఙ్ఖచ్ఛేదనత్థాయ చతుసచ్చకథాయ పచ్చయభూతా భగవతో దక్ఖిణదాఠా గహితాతి ఓలోకేన్తో బ్రాహ్మణేన గహితాతి దిస్వా బ్రాహ్మణోపి దఠాయ అనుచ్ఛవికం సక్కారం నసక్ఖిస్సతి గణ్హామి నత్థి వేట్ఠన్తరతో గహేత్వా సువణ్ణచఙ్కోటకే ఠపేత్వా దేవలోకం నేత్వా చూళామణిచేతియే పతిట్ఠపేసి –

రాజగహే భగవతో సరీరానం థూపఞ్చ మహఞ్చ అకాసి.

సమణస్స గోతమస్స పరినిబ్బుతకాలతో పట్ఠాయ బలక్కారేన సాధుకీళితాయ ఉపద్దుతుమ్హ, సబ్బే నో కమ్మన్తా నట్ఠాతి.

మహాజనో మనం పదోసేత్వా అపాయే నిబ్బత్తీతి దిస్వా సక్కం దేవరాజానం ధాతుఆహరణూపాయం కారేస్సామాతి తస్స సన్తికం గన్త్వా తమత్థం ఆరోచేత్వా ధాతుఆహరణూపాయం కరోమి మహారాజాతి ఆహంసు.

భన్తే పుథుజ్జనో నామ అజాతసత్తునా సమో సద్ధో నామ నత్థి, న సో మమ వచనం కరిస్సతి, అపిచ ఖో మారవిభిం సకసదిసం విభింసకం దస్సేస్సామి మహాసద్దం సావేస్సామి యక్ఖగాహకఖిపితకఅరోచకే కరిస్సామి, తుమ్హే అమనుస్సా మహారాజ కుపితా ధాతుయో ఆహరాపేథాతి వదేయ్యాథ, ఏవం సో ఆహరాపేస్సతీతి–

మహారాజ అమనుస్సా కుపితా, ధాతుయో ఆహరాపేహీతి భణింసు.

న తావ భన్తే మయ్హం చిత్తం తుస్సతి, ఏవం సన్తేపి ఆహరన్తూతి ఆహ.

మహారాజ ఏకం ధాతునిధానం కాతుం వట్టతీతి ఆహ.

అనాగతే లఙ్కాదీపే మహావిహారే మహాచేతియమ్హి నిదహిస్సన్తి.

మహాసావక చేతీ

ఇమస్మిం ఠానే యో పాసాణో అత్థి, సో అన్తరధాయతు, పంసు సువిసుద్ధా హోతు, ఉదకం మా ఉట్ఠహతూతి అధిట్ఠాసి.

ఇధ రాజా కిం కారేతీతి పుచ్ఛన్తానమ్పి మహాసావకానం చేతియానీతి వదన్తి.

మాలా మా మిలాయన్తు, గన్ధా మా వినస్సన్తు, దీపా మా విజ్ఝాయన్తూతి అధిట్ఠహిత్వా సువణ్ణపట్టే అక్ఖరాని ఛిన్దాపేసి –

అనాగతే పియదాసో నామ కుమారో ఛత్తం ఉస్సాపేత్వా అసోకో ధమ్మరాజా భవిస్సతి, సో ఇమా ధాతుయో విత్థారికా కరిస్సతీతి.

అనాగతే దలిద్దరాజా ఇమం మణిం గహేత్వా ధాతూనం సక్కారం కరోతూతి అక్ఖరం ఛిన్దాపేసి.

తాత అజాతసత్తునా ధాతునిధానం కతం, ఏత్థ ఆరక్ఖం పట్ఠపేహీతి పహిణి.

పరిక్ఖీణోదాని మే ఆయూతి అఞ్ఞాసి.

యేసఞ్చ దేవపుత్తానం మరణనిమిత్తాని ఆవి భవన్తి.

నస్సతి వత భో మే అయం సమ్పత్తీతి భయాభిభూతో అహోసి.

అత్థి ను ఖో కోచి సమణో వా బ్రాహ్మణో వా లోకపితా మహా మహాబ్రహ్మావా, యో మే హదయనిస్సితం సోకసల్లం సముద్ధరిత్వా ఇమం సమ్పత్తిం థావరం కరేయ్యాతి ఓలోకేన్తో కఞ్చి అదిస్వా పున అద్దస మాదిసానం సతసహస్సానమ్పి ఉప్పన్నం సోకసల్లం సమ్మాసమ్బుద్ధో ఉద్ధరితుం పటిబలోతి.

అపరిపక్కం తావస్స ఞాణం, కతిపాహం పన అతిక్కమిత్వా మయి ఇన్దసాలగుహాయం విహరన్తే పఞ్చ పుబ్బనిమిత్తాని దిస్వా మరణభయభీతో ద్వీసు దేవలోకేసు దేవతాహి సద్ధిం ఉపసఙ్కమిత్వా చుద్దస పఞ్హే పుచ్ఛిత్వా

ఉపేక్ఖాపఞ్హవిస్సజ్జనావసానే అసీతియా దేవతాసహస్సేహి సద్ధిం సోతాపత్తిఫలే పతిట్ఠహిస్సతీతి చిన్తేత్వా ఓకాసం నాకాసి.

మమ పుబ్బేపి ఏకకస్స గతత్తా సత్థారా ఓకాసో నకతో, అద్ధా మే నత్థి మగ్గఫలస్స ఉపనిస్సయో, ఏకస్స పన ఉపనిస్సయే సతి చక్కవాళపరియన్తాయపి పరిసాయ భగవా ధమ్మం దేసేతియేవ. అవస్సం ఖో పన ద్వీసు దేవలోకేసు కస్సచి దేవస్స ఉపనిస్సయో భవిస్సతి, తం సన్ధాయ సత్థా దమ్మం దేసేస్సతి. తం సుత్వా అహమ్పి అత్తనో దోమనస్సం వూపసమేస్సామీతి.

ద్వీసు దేవలోకేసు దేవతా గహేత్వా ధురేన పహరన్తస్స వియ సత్థారం ఉపసఙ్కమితుం నయుత్తం, అయంపన పఞ్చసిఖో దసబలస్స ఉపట్ఠాకో వల్లభో ఇచ్ఛితిచ్ఛితక్ఖణే గన్త్వా పఞ్హం పుచ్ఛిత్వా ధమ్మం సుణాతి, ఇమం పురతో పేసేత్వా ఓకాసం కారేత్వా ఇమినా కతోకాసే ఉపసఙ్కమిత్వా పఞ్హం పుచ్ఛిస్సామీతి ఓకాసకరణత్థం ఆమన్తేసి.

ఏవం మహారాజ హోతు, భద్దం తవ యో త్వం మం ఏహి మారిస ఉయ్యాన కీళాదీని వా నటసమజ్జాదీని వా దస్సనాయ గచ్ఛామాతి అవత్వా బుద్ధం పస్సిస్సామ ధమ్మం సోస్సామాతి వదసీతి దళ్హతరం ఉపత్థమ్భేన్తో దేవానమిన్దస్స వచనం పటిస్సుత్వా అనుచరియం సహచరణం ఏకతో గమనం ఉపాగమి.

వన్దే తే పితరం భద్దే, తిమ్బరుం సూరియవచ్ఛసే;
యేన జాతాసి కల్యాణీ, ఆనన్దజననీ మమ.

ఏవం వుత్తే భగవా పఞ్చసిఖం గన్ధబ్బదేవపుత్తం ఏతదవోచ. సంసన్దతి ఖో తే పఞ్చసిఖ తన్తిస్సరో గీతస్సరేన గీతస్సరో చ తన్తిస్సరేన, నచ పన తే పఞ్చసిఖ తన్తిస్సరో గీతస్సరం అతివత్తతి గీతస్సరో చ తన్తిస్సరం. కదా సంయూళ్హా పన తే పఞ్చసిఖ ఇమ్మా గాథా బుద్ధూపసఞ్హితా ధమ్మూపసఞ్హితా సంయూపసఞ్హితా అరహన్తూపసఞ్హితా కామూపసఞ్హితాతి –

భగవతా పఞ్చసిఖస్స ఓకాసో నకతోతి దేవతా గహేత్వా తతోవ పటినివత్తేయ్యు. తతో మహాజానియో భవేయ్య, వణ్ణే పన కథితే కతో భగవతా పఞ్చసిఖస్స ఓకాసోతి దేవతాహి సద్ధిం ఉపసఙ్కమిత్వా పఞ్హం పుచ్ఛిత్వా విస్సజ్జనావసానే అసీతియా దేవతాసహస్సేహి సద్ధిం సోతాపత్తిఫలే పతిట్ఠహిస్సతీతి ఇత్వా వణ్ణం కథేసి.

అథ ఖో భగవా సక్కం దేవానమిన్దం ఏతదవోచ "అచ్ఛరియమిదం ఆయస్మతో కోసియస్స, అబ్భుతమిదం ఆయస్మతో కోసియస్స తావ బహుకిచ్చస్స బహుకరణీయస్స యదిదం ఇధాగమన"న్తి.

చిరపటికాహం భన్తే భగవన్తం దస్సనాయ ఉపసఙ్కమితుకామో, అపి చ దేవానం తావతింసానం కేహిచి కేహిచి కిచ్చకరణీయేహి బ్యావటో, ఏవాహం నాసక్ఖిం భగవన్తం దస్సనాయ ఉపసఙ్కమితుం.

తే "తవ సన్తకా, మమ సన్తకా"తి నిచ్ఛేతుం అసక్కోన్తా అడ్డం కరోన్తి, సక్కం దేవరాజానం పుచ్ఛన్తి, సో "యస్స విమానం ఆసన్నతరం, తస్స సన్తకా"తి వదతి.

యస్స విమానం ఓలోకేన్తీ ఠితా, తస్స సన్తకాతి వదతి.

ఇధేవ భన్తే కపిలవత్థుస్మిం గోపికా నామ సక్యధీతా అహోసి బుద్ధే పసన్నా ధమ్మే పసన్నా సఙ్ఘే పసన్నా సీలేసు పరిపూరకారినీ, సా ఇత్థిత్తం విరాజేత్వా పురిసత్తం భావేత్వా కాయస్స భేదా పరం మరణా సుగతిం సగ్గం లోకం ఉపపన్నా.

తస్స ధమ్మస్స పత్తియా, ఆగతమ్హాసి మారిస;
కతావకాసా భగవతా, పఞ్హం పుచ్ఛేము మారిస.

పుచ్ఛ వాసవ మం పఞ్హం, యం కిఞ్చి మనసిచ్ఛసి;
తస్స తస్సేవ పఞ్హస్స, అహం అన్తం కరోమి తే.

కిం సంయోజనా ను ఖో మారిస దేవా మనుస్సా అసురా నాగా గన్ధబ్బా యే చఞ్ఞే సన్తి పుథుకాయా, తే అవేరా అదణ్డా అసపత్తా అబ్యాపజ్ఝా విహరేము అవేరినోతి ఇతి చ నేసం హోతి. అథ చ పన సవేరా సదణ్డా ససపత్తా సబ్యాపజ్ఝా విహరన్తి సవేరినోతి.

ఇస్సామచ్ఛరియసంయోజనా ఖో దేవానమిన్ద దేవా మనుస్సా అసురా నాగా గన్ధబ్బా యేచఞ్ఞే సన్తి పుథుకాయా, తే అవేరా అదణ్డా అసపత్తా అబ్యాపజ్ఝా విహరేము అవేరినోతి ఇతి చ నేసంహోతి, అథ చ పన సవేరా సదణ్డా ససపత్తా సబ్యాపజ్ఝా విహరన్తి సవేరినోతి.

ఇస్సతీతి ఇస్సా, సా పరసమ్పత్తీనం ఉసూయనలక్ఖణా, తత్థేవ అనభిరతిరసా, తతో విముఖభావపచ్చుపట్ఠానా, పరసమ్పత్తి పదట్ఠానా, సంయోజనన్తి దట్ఠబ్బా.

మచ్ఛేరభావో మచ్ఛరియం, తంలద్ధానం వా లభితబ్బానం వా అత్తనో సమ్పత్తీనం నిగూహనలక్ఖణం, తాసంయేవ పరేహి సాధారణభావ అక్ఖమనరసం, సఙ్కోచనపచ్చుపట్ఠానం, కటుకఞ్చుకతా పచ్చుపట్ఠానం వా, అత్తసమ్పత్తిపదట్ఠానం, చేతసో విరూపభావోతి దట్ఠబ్బం.

కిం వణ్ణో ఏసోతి తం తం దోసం వదన్తో పరియత్తిఞ్చ కస్సచి కిఞ్చి అదేన్తో దుబ్బణ్ణో చేవ ఏళమూగోచ హోతి.

యావ తం నప్పహీయతి, తావ దేవమనుస్సా అవేరతాదీని పత్థయన్తాపి వేరాదీని నపరిముచ్చన్తియేవ.

అథ ఖో సక్కో దేవానమిన్దో భగవన్తం ఉత్తరి పఞ్హం అపుచ్ఛి–

ఇస్సామచ్ఛరియం పన మారిస కిం నిదానం కిం సముదయం కిం జాతికం కిం పభవం, కిస్మిం సతి ఇస్సామచ్ఛరియం హోతి, కిస్మిం అసతి ఇస్సామచ్ఛరియం న హోతీతి.

ఇస్సామచ్ఛరియం ఖో దేవానమిన్ద పియాప్పియనిదానం పియాప్పియసముదయం పియాప్పియజాతికం పియాప్పియపభవం, పియాప్పియే సతి ఇస్సామచ్ఛరియం హోతి, పియాప్పియే అసతి ఇస్సామచ్ఛరియం నహోతీతి.

న సక్కా దాతుం, కిలమిస్సతి వా ఉక్కణ్ఠిస్సతి వాతిఆదీని వత్వా మచ్ఛరియం కరోతి.

అహో వతస్స ఏవరూపం న భవేయ్యాతి ఇస్సం కరోతి.

మయమ్పేతం మమాయన్తా న పరిభుఞ్జామ, న సక్కా దాతున్తి మచ్ఛరియ కరోతి.

ఠపేత్వా మం కో అఞ్ఞో ఏవరూపస్స లాభీతి ఇస్సం వా కరోతి, యాచితో తావకాలికమ్పి అదదమానో మచ్ఛరియం వా కరోతి.

పియాప్పియం ఖో పన మారిస కింనిదానం కింసముదయం కింజాతికం కింపభవం, కిస్మిం సతి పియాప్పియం హోతి, కిస్మిం అసతి పియాప్పియం న హోతీతి.

పియాప్పియం ఖో దేవానమిన్ద ఛన్దనిదానం ఛన్దసముదయం ఛన్దజాతికం ఛన్దపభవం, ఛన్దే సతి పియాప్పియం హోతి, ఛన్దే అసతి పియాప్పియం న హోతీతి.

ఛన్దనిదానన్తిఏత్థ పరియేసనఛన్దో, పటిలాభఛన్దో, పరిభోగ ఛన్దో, సన్నిధిఛన్దో, విస్సజ్జనఛన్దోతి పఞ్చవిధో ఛన్దో.

ఇమే మం రక్ఖిస్సన్తి గోపిస్సన్తి మమాయిస్సన్తి సమ్పరివారయిస్సన్తీతి.

ఛన్దో ఖో పన మారిస కింనిదానో కింసముదయో కింజాతికో కింపభవో, కిస్మిం సతి ఛన్దో హోతి, కిస్మిం అసతి ఛన్దో నహోతీతి. ఛన్దో ఖో దేవానమిన్ద వితక్కనిదానో వితక్కసముదయో వితక్కజాతికో వితక్కపభవో, వితక్కే సతి ఛన్దో హోతి, వితక్కే అసతి ఛన్దో న హోతీతి.

ఏత్తకం రూపస్స భవిస్సతి, ఏత్తకం సద్దస్స, ఏత్తకం గన్ధస్స, ఏత్తకం రసస్స, ఏత్తకం ఫోట్ఠబ్బస్స భవిస్సతి, ఏత్తకం మయ్హం భవిస్సతి, ఏత్తకం పరస్స భవిస్సతి, ఏత్తకం నిదహిస్సామి, ఏత్తకం పరస్స దస్సామీతి వవత్థానం వితక్కవినిచ్ఛయేన హోతి. తేనాహ ఛన్దో ఖో దేవానమిన్ద వితక్కనిదానోతి.

కథం పటిపన్నో పన మారిస భిక్ఖు పపఞ్చసఞ్ఞాసఙ్ఖానిరోధసారుప్పగామినిం పటిపదం పటిపన్నో హోతీతి.

సోమనస్సంపాహం దేవానమిన్ద దువిధేన వదామి సేవితబ్బంపి అసేవితబ్బంపి. దోమనస్సంపాహం దేవానమిన్ద దువిధేన వదామి సేవితబ్బంపి అసేవితబ్బంపి. ఉపేక్ఖంపాహం దేవానమిన్ద దువిధేన వదామి సేవితబ్బంపి అసేవితబ్బంపి.

కిం పన భగవతా పుచ్ఛితం కథితం అపుచ్ఛితం, సానుసన్ధికం అననుసన్ధికన్తి.

పుచ్ఛితమేవ కథితం నో అపుచ్ఛితం. సానుసన్ధికమేవ నో అననుసన్ధికం.

ఇమే పఞ్చక్ఖన్ధా కిం హేతుకాతి ఉపపరిక్ఖన్తో అవిజ్జాదిహేతుకాతి పస్సతి.

అహోసుఖం అహోసుఖన్తి వాచం నిచ్ఛారయమానవసేన ఉప్పజ్జతి.

అహోదుక్ఖం అహోదుక్ఖన్తి విప్పలాపయమానమేవ ఉప్పజ్జతి.

“సోమనస్సంపాహం దేవానమిన్ద దువిధేన వదామి సేవితబ్బంపి అసేవితబ్బంపీ”తి ఇతిఖో పనేతం వుత్తం, కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం. తత్థ యం జఞ్ఞా సోమనస్సం “ఇమం ఖో మే సోమనస్సం సేవతో అకుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి, కుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తీ”తి, ఏవరూపం సోమనస్సం న సేవితబ్బం. తత్థ యం జఞ్ఞా సోమనస్సం “ఇమం ఖో మే సోమనస్సం సేవతో అకుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి, కుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తీ”తి, ఏవరూపం సోమనస్సం సేవితబ్బం. తత్థ యం చే సవితక్కం సవిచారం, యంచే అవితక్కం అవిచారం, యే అవితక్కే అవిచారే, తే పణీతతరే. “సోమనస్సంపాహం దేవానమిన్ద దువిధేన వదామి సేవితబ్బంపి అసేవితబ్బంపీ”తి ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

న లద్ధం వత మే సబ్రహ్మచారీహి సద్ధిం విసుద్ధిపవారణం పవారేతున్తి ఆవజ్జతో దోమనస్సం ఉప్పజ్జతి, అస్సుధారా పవత్తన్తి గామన్త పబ్భారవాసీ మహాసీవత్థేరస్స వియ.

అమ్హాకం ఆచరియో అఞ్ఞోసం అవస్సయో హోతి, అత్తనో భవితుం న సక్కోతి, ఓవాదమస్స దస్సామీతి ఆకాసేన గన్త్వా విహారసమీపే ఓతరిత్వా దివాట్ఠానే నిసిన్నం ఆచరియం ఉపసఙ్కమిత్వా వత్తం దస్సేత్వా ఏకమన్తం నిసీది.

కిం కారణా ఆగతోసి పిణ్డపాతికాతి ఆహ.

న తే తుమ్హాకం అనుమోదనాయ అత్థోతి ఆకాసే ఉప్పతిత్వా అగమాసి.

ఇమస్స భిక్ఖునో పరియత్తియా కమ్మం నత్థి, మయ్హం పన అజ్ఝసకో భవిస్సామీతి ఆగతోతి ఞత్వా ఇదాని ఓకాసో న భవిస్సతి, పచ్చూసకాలే గమిస్సామీతి పత్తచీవరం సమీపే కత్వా సబ్బం దివసభాగం పఠమయామ మజ్ఝిమయామఞ్చ ధమ్మం వాచేత్వా పచ్ఛిమయామే ఏకస్మిం థేరే ఉద్దేసం గహేత్వా నిక్ఖన్తే పత్తచీవరం గహేత్వా తేనేవ సద్ధిం నిక్ఖన్తో.

తతో “న మఞ్చే మయ్హం చతూహి ఇరియాపథేహి మగ్గఫలం ఉప్పజ్జిస్సతి అరహత్తం అపత్వా నేవ మఞ్చే పిట్ఠిం పసారేస్సామి, న పాదే ధోవిస్సామీతి మఞ్చం ఉస్సాపేత్వా ఠపేసి.

ఇదాని మే తింసవస్సాని సమణధమ్మం కరోన్తస్స, నాసక్ఖిం అరహత్తం పాపుణితుం, అద్ధా మే ఇమస్మిం అత్తభావే మగ్గోవా ఫలంవా నత్థి, న మే లద్ధం సబ్రహ్మచారీహి సద్ధిం విసుద్ధిపవారణం పవారేతున్తి చిన్తేసి.

భో మహాసీవత్థేర దేవతాపి తయా సద్ధిం కేళిం కరోన్తి, అనుచ్ఛవికం ను ఖో తే ఏతన్తి విపస్సనం వడ్ఢేత్వా సహ పటిసమ్భిదాహి అరహత్తం అగ్గహేసి. సో ఇదాని నిపజ్జిస్సామీతి సేనాసనం పటిజగ్గిత్వా మఞ్చకం పఞ్ఞపేత్వా ఉదకట్ఠానే ఉదకం పచ్చుపట్ఠపేత్వా పాదే ధోవిస్సామీతి సోపానఫలకే నిసీది.

అపేథ భన్తే మాతుగామోతి ఓకాసం కారేత్వా థేరం ఉపసఙ్కమిత్వా వన్దిత్వా పురతో ఉక్కుటికో నిసీదిత్వా పాదే ధోవిస్సామీతి ఆహ.

తే పణీతతరా దేవా,
అకనిట్ఠా యసస్సినో;
అన్తిమే వత్తమానమ్హి,

సో నివాసో భవిస్సతి;

ధమ్మదాయాదా మే భిక్ఖవే భవథ, మా ఆమిసదాయాదా, అత్థి మే తుమ్హేసు అనుకమ్పా, కిన్తి మే సావకా ధమ్మదాయాదా భవేయ్యుం, నో ఆమిసదాయాదాతి. తుమ్హే చ భిక్ఖవే ఆమిసదాయాదా భవేయ్యాథ, నో ధమ్మదాయాదా. తుమ్హేపి తేన ఆదియా భవేయ్యాథ, ఆమిస దాయాదా సత్థుసావకా విహరన్తి, నో ధమ్మదాయాదాతి. అహమ్పితేన ఆదియో భవేయ్యం ఆమిసదాయాదా సత్థు సావకా విహరన్తి, నో ధమ్మదాయాదాతి. తుమ్హే చ మే భిక్ఖవే ధమ్మదాయాదా భవేయ్యాథ నో ఆమిసదాయాదా. తుమ్హేపి తేన ఆదియా భవేయ్యాథ ధమ్మదాయాదా సత్థు సావకా విహరన్తి, నో ఆమిసదాయాదాతి. అహమ్పి తేన న ఆదియో భవేయ్యం. ధమ్మదాయాదా సత్థు సావకా విహరన్తి, నో ఆమిసదాయాదాతి. తస్మాతిహ మే భిక్ఖవే ధమ్మదాయాదా భవథ, మా ఆమిసదాయాదా, అత్థిమే తుమ్హేసు అనుకమ్పా, కిన్తి మే సావకా ధమ్మదాయాదా భవేయ్యుం, నో ఆమిసదాయాదాతి.

కహం బుద్ధో కహం భగవా కహం దేవదేవో నరాసభో పురిససీహోతి భగవన్తం పరియేసన్తి.

వుత్తమ్పిచేతం "తేన ఖో పన సమయేన భగవా సక్కతో హోతి గరుకతో మానితో పూజితో అపచితో లాభీ చీవర పిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారానం, భిక్ఖుసఙ్ఘోపి ఖో సక్కతో హోతి...పే.... పరిక్ఖారాన"న్తి.

యావతా ఖో చున్ద ఏతరహి సఙ్ఘో వా గణో వా లోకే ఉప్పన్నో, నాహం చున్ద అఞ్ఞం ఏకసఙ్ఘమ్పి సమనుపస్సామి, ఏవం లాభగ్గ యసగ్గపత్తం, యథరివ చున్ద భిక్ఖుసఙ్ఘోతి.

అమ్హాకం ఆచరియస్స దేథ, ఉపజ్ఝాయస్స దేథాతి ఉచ్చాసద్ద మహాసద్దం కరోన్తి. సా చ నేసం పవత్తి భగవతోపి పాకటా అహోసి. తతో భగవా అనుచ్ఛవికన్తి ధమ్మసంవేగం ఉప్పాదేత్వా చిన్తేసి.

పచ్చయా అకప్పియాతి న సక్కా సిక్ఖాపదం పఞ్ఞపేతుం. పచ్చయపటిబద్ధా హి కులపుత్తానం సమణధమ్మవుత్తి. హన్దాహం ధమ్మదాయాదపటిపదం దేసేమి.

సా సిక్ఖాకామానం కులపుత్తానం సిక్ఖాపదపఞ్ఞత్తి వియ భవిస్సతి నగరద్వారే ఠపితసబ్బకాయికఆదాసో వియ చ, యథా హి నగర ద్వారే ఠపితే సబ్బకాయికే ఆదాసే చత్తారో వణ్ణా అత్తనో ఛాయం దిస్వా వజ్జం పహాయ నిద్దోసా హోన్తి.

సో హి బ్రాహ్మణ భగవా అనుప్పన్నస్స మగ్గస్స ఉప్పాదేతా, అసఞ్జాతస్స మగ్గస్స సఞ్జనేతా, అనక్ఖాతస్స మగ్గస్స అక్ఖాతా, మగ్గఞ్ఞూ మగ్గవిదూ మగ్గకోవిదోతిచ. సో హావుసో భగవా జానం జానాతి, పస్సం పస్సతి చక్ఖుభూతో ఞాణభూతో ధమ్మభూతో బ్రహ్మభూతో వత్తా పవత్తా అత్థస్స నిన్నేతా అమతస్స దాతా ధమ్మస్సామీ తథాగతోతిచ, ...

పణీతేన ఖాదనీయేన భోజనీయేన సహత్థా సన్తప్పేసి సమ్పవారేసి.

అరే త్వం సుగతాతిరిత్తమ్పి పిణ్డపాతం పటిక్ఖిపిత్వా ఈదిసం ఇచ్ఛం ఉప్పాదేసి.

దుబ్బరో భిక్ఖు న సక్కా పోసితుం.

అమ్హాకం భదన్తో సుభరో థోకేనపి తుస్సతి, మయమేవ నం పోసిస్సామాతి పటిఞ్ఞం కత్వా పోసేన్తి.

“అరే త్వం నామ తదా సుగతాతిరిత్తమ్పి పిణ్డపాతం పటిక్ఖిపిత్వా తథా జిఘచ్ఛాదుబ్బల్యపరేతోపి సమణధమ్మం కత్వా అజ్జ కోసజ్జమనుయుఞ్జసి” –

యా చ ఖో ఆనన్దకథా అభిసల్లేఖితా చేతోవినీవరణసప్పాయా ఏకన్తనిబ్బిదాయ విరాగాయ నిరోధాయ ఉపసమాయ అభిఞ్ఞాయ సమ్బోధాయ నిబ్బానాయ సంవత్తతి. సేయ్యథిదం అప్పిచ్ఛకథాతి ...,.

ఇదమవోచ భగవా, ఇదం వత్వాన సుగతో ఉట్ఠాయాసనా విహారం పావిసి.

ఇమం మయా సంఖిత్తేన ఉద్దేసం ఉద్దిట్ఠం విత్థారేన అవిభత్తం, ధమ్మపటిగ్గాహకా భిక్ఖూ ఉగ్గహేత్వా ఆనన్దం వా కచ్చానం వా ఉపసఙ్కమిత్వా పుచ్ఛిస్సన్తి, తే మయ్హం ఞాణేన సంసన్దేత్వా కథేస్సన్తి, తతో ధమ్మపటిగ్గాహకా పున మం పుచ్ఛిస్సన్తి, తేసం అహం సుకథితం భిక్ఖవే ఆనన్దేన, సుకథితం కచ్చానేన, మం చేపి తుమ్హే ఏకమత్థం పుచ్ఛేయ్యాథ, అహమ్పి నం ఏవమేవ బ్యాకరేయ్యన్తి.

చూళగోసిఙ్గసుత్త

ఏవం మే సుతం ఏకం సమయం భగవా నాతికే విహరతి గిఞ్జకావసథే, తేన ఖో పన సమయేన ఆయస్మా చ అనురుద్ధో ఆయస్మా చ నన్దియో ఆయస్మా చ కిమిలో గోసిఙ్గసాలవనదాయే విహరన్తి. అథఖో భగవా సాయన్హసమయం పటిసల్లానా వుట్ఠితో యేన గోసిఙ్గసాలవనదాయో, తేనుపసఙ్కమి. అద్దసా ఖో దాయపాలో భగవన్తం దూరతోవ ఆగచ్ఛన్తం. దిస్వాన భగవన్తం ఏతదవోచ “మా మహాసమణ ఏతం దాయం పావిసి, సన్తేత్థ తయో కులపుత్తా అత్తకామరూపా విహరన్తి, మా తేసం అఫాసుకమకాసీ”తి.

అహం ఇమే కులపుత్తే పగ్గణ్హిత్వా ఉక్కంసిత్వా పటిసన్థారం కత్వా ధమ్మం నేసం దేసేస్సామీతి.

అస్సోసి ఖో ఆయస్మా అనురుద్ధో దాయపాలస్స భగవతా సద్ధిం మన్తయమానస్స. సుత్వాన దాయపాలం ఏతదవోచ, మా ఆవుసో దాయపాల భగవన్తం వారేసి, సత్థా నో భగవా అనుప్పత్తోతి.

మయం తయో జనా ఇధ విహరామ, అఞ్ఞో పబ్బజితా నామ నత్థి, అయఞ్చ దాయపాలో పబ్బజితేన వియ సద్ధిం కథేతి, కో ను ఖో భవిస్సతీతి.

అయం దాయపాలో ఫణకతం ఆసివిసం గీవాయ గహేతుం హత్థం పసారేన్తోవియ లోకే అగ్గపుగ్గలేన సద్ధిం కథేన్తోవ న జానాతి, అఞ్ఞతరభిక్ఖునా వియ సద్ధిం కథేతీతి.

మయం తయో జనా సమగ్గవాయం వసామ. సచాహం ఏకకోవ పచ్చుగ్గమనం కరిస్సామి. సమగ్గవాసో నామ న భవిస్సతీతి పియమిత్తే గహేత్వావ పచ్చుగ్గమనం కరిస్సామి. యథా చ భగవా మయ్హం పియో, ఏవం సహాయానమ్పి మే పియోతి, తేహి సద్ధిం పచ్చుగ్గమనం కాతుకామో సయం అకత్వావ ఉపసఙ్కమి.

తస్స మయ్హం భన్తే ఏవం హోతి, యం నూనాహం సకం చిత్తం నిక్ఖిపిత్వా ఇమేసంయేవ ఆయస్మన్తానం చిత్తస్స వసేన వత్తేయ్యన్తి. సో ఖో అహం భన్తే సకం చిత్తం నిక్ఖిపిత్వా ఇమేసంయేవ ఆయస్మన్తానం చిత్తస్స వసేన వత్తామి, నానాహి ఖో నో భన్తే కాయా ఏకఞ్చ పన మఞ్ఞే చిత్తన్తి.

సాధు సాధు అనురుద్ధా, కచ్చి పన వో అనురుద్ధా అప్పమత్తా ఆతాపినో పహితత్తా విహరథాతి.

తగ్ఘ మయం భన్తే అప్పమత్తా ఆతాపినో పహితత్తా విహరామాతి.

యథా కథం పన తుమ్హే అనురుద్ధా అప్పమత్తా ఆతాపినో పహితత్తా విహరథాతి.

అత్థి పన వో అనురుద్ధా ఏవం అప్పమత్తానం ఆతాపీనం పహితత్తానం విహరన్తానం ఉత్తరిమనుస్సధమ్మా అలమరియఞాణదస్సనవిసేసో అధిగతో ఫాసువిహారోతి.

కిం హి నో సియా భన్తే. ఇధ మయం భన్తే యావదేవ ఆకఙ్ఖామ, వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరామ, అయం ఖో నో భన్తే అమ్హాకం అప్పమత్తానం ఆతాపీనం పహితత్తానం విహరన్తానం ఉత్తరిమనుస్సధమ్మా అలమరియఞాణదస్సనవిసేసో అధిగతో ఫాసువిహారోతి.

సగాథావగ్గసంయుత్త అట్ఠకథా

యక్ఖసంయుత్త

ఆళవకసుత్త

ఏవం మే సుతం ఏకం సమయం భగవా ఆళవియం విహరతి ఆళవకస్స యక్ఖస్స భవనే.

నాసక్ఖి మిగం గహేతున్తి అపవాదమోచనత్థం కాజేనాదాయ ఆగచ్ఛన్తో నగరస్సావిదూరే బహలపత్తపలాసం మహానిగ్రోధం దిస్వా పరిస్సమవినోదనత్థం తస్స మూలముపగతో.

యే యే వజ్ఝా హోన్తి, తే తే సన్ధాయ “యో జీవితత్థికో, సో నిక్ఖమతూ”తి భణతి.

రాజా చోరే గహేత్వా యక్ఖస్స దేతీతి మనుస్సా చోరకమ్మ తో పటివిరతా. తతో అపరేన సమయేన నవచోరానం అభావేన పురాణచోరానఞ్చ పరిక్ఖయేన బన్ధనాగారాని సుఞ్ఞాని అహేసుం.

రాజా అమ్హాకం పితరం అమ్హాకం పితామహం పేసేతీతి మనుస్సా ఖోభం కరిస్సన్తి, మా వో ఏతం రుచ్చీతి వారేసి.

నత్థి దేవ నగరే దారకో లభేత్వా అన్తేపురే తవ పుత్తం ఆళవకకుమారన్తి.

అథ ఖో ఆళవకో యక్ఖో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి, ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం ఏతదవోచ నిక్ఖమ సమణాతి. సాధావుసోతి భగవా నిక్ఖమి. పవిస సమణాతి. సాధావుసోతి భగవా పావిసి. దుతియమ్పి ఖో ఓళవకో యక్ఖో భగవన్తం ఏతదవోచ నిక్ఖమ సమణాతి. సాధావుసోతి భగవా నిక్ఖమి. పవిస సమణాతి. సాధావుసోతి భగవా పావిసి. తతియమ్పి ఖో ఆళవకో యక్ఖో భగవన్తం ఏతదవోచ నిక్ఖమ సమణాతి. సాధావుసోతి భగవా నిక్ఖమి. పవిస సమణాతి. సాధావుసోతి భగవా పావిసి. చతుత్థమ్పి ఖో ఆళవకో యక్ఖో భగవన్తం ఏతదవోచ నిక్ఖమ సమణాతి. న ఖ్వాహం తం ఆవుసో నిక్ఖమిస్సామి. యం తే కరణీయం, తం కరోహీతి. పఞ్హం తం సమణ పుచ్ఛిస్సామి, సచే మే న బ్యాకరిస్ససి, చిత్తం వా తే ఖిపిస్సామి, హదయం వా తే ఫాలేస్సామి, పాదేసు వా గహేత్వా పారగఙ్గాయ ఖిపిస్సామీతి. న ఖ్వాహం తం ఆవుసో పస్సామి సదేవకే లోకే సమారకే సబ్రహ్మకే సస్సమణబ్రాహ్మణియా పజాయ సదేవమనుస్సాయ, యో మే చిత్తం వా ఖిపేయ్య హదయం వా ఫాలేయ్య పాదేసు వా గహేత్వా పారగఙ్గాయ ఖిపేయ్య. అపిచ త్వం ఆవుసో పుచ్ఛ యదా కఙ్ఖసీతి.

కో నో భగవానామ, యో మమ భవనం పవిట్ఠోతి ఆహ.

న త్వం ఆవుసో జానాసి భగవన్తం అమ్హాకం సత్థారం, యో తుసితభవనే ఠితో పఞ్చమహావిలోకితం విలోకేత్వాతిఆదినా నయేన యావ ధమ్మచక్కపవత్తనా కథేన్తా పటిసన్ధిఆదీసు ద్వత్తింసపుబ్బనిమిత్తాని వత్వా ఇమానిపి త్వం ఆవుసో అచ్ఛరియాని నాద్దసాతి చోదేసుం.

పస్సథ దాని తుమ్హాకం వా సత్థా మహానుభావో, అహం వాతి దక్ఖిణపాదేన సట్ఠియోజనమత్తం కేలాసపబ్బతకూటం అక్కమి.

యం నూనాహం కేనచి అజేయ్యం దుస్సావుధం ముఞ్చేయ్యన్తి.

ఇదం కారణం మేత్తావిహారయుత్తో సమణో, హన్ద నం రోసేత్వా మేత్తాయ వియోజేమీతి ఇమినా సమ్బన్ధేనేతం వుత్తం, అథ ఖో ఆళవకో యక్ఖో యేన భగవా…పే.… నిక్ఖమ సమణాతి.

“సుబ్బచో వతాయం సమణో ఏకవచనేనేవ నిక్ఖన్తో, ఏవం నామ నిక్ఖమేతుం సుఖం సమణం అకారణేనేవాహం సకలరత్తిం యుద్ధేన అబ్భుయ్యాసిన్తి ముదుచిత్తో హుత్వా పున చిన్తేసి –

సుబ్బచో అయం సమణో నిక్ఖమాతి వుత్తో నిక్ఖమతి. పవిసాతి వుత్తో పవిసతి. యంనూనాహం ఇమం సమణం ఏవమేవ సకలరత్తిం కిలమేత్వా పాదే గహేత్వా పారగఙ్గాయ ఖిపేయ్యన్తి పాపకం చిత్తం ఉప్పాదేత్వా చతుత్థవారం ఆహ నిక్ఖమ సమణాతి.

కిం సూధ విత్తం పురిసస్స సేట్ఠం,
కింసు సుచిణ్ణం సుఖమావహాతి;
కింసు హవే సాదుతరం రసానం,
కథం జీవిం జీవితమాహు సేట్ఠన్తి;

సద్ధీధ విత్తం పురిసస్స సేట్ఠం,

ధమ్మో సుచిణ్ణో సుఖమావహాతి;
సచ్చం హవే సాదుతరం రసానం,
పఞ్ఞాజీవిం జీవితమాహు సేట్ఠన్తి.

సద్ధో సీలేన సమ్పన్నో,
యసో భోగసమప్పితో;
యం యం పదేసం భజతి,
తత్థ తత్థేవ పూజితోతి వచనతో –

సచ్చేన వాచేనుదకమ్పి ధావతి,
విసమ్పి సచ్చేన హనన్తి పణ్డితా;
సచ్చేన దేవో థనయం పవస్సతి,
సచ్చే ఠితా నిబ్బుతిం పత్థయన్తి.

యేకేచిమే అత్థి రసా పథబ్యా,
సచ్చం తేసం సాదుతరం రసానం;
సచ్చే ఠితా సమణబ్రాహ్మణా చ,
తరన్తి జాతిమరణస్స పారన్తి.

కథంసు తరతి ఓఘం, కథంసు తరతి అణ్ణవం;
కథంసు దుక్ఖమచ్చేతి, కథంసు పరిసుజ్ఝతి.

సద్ధాయ తరతి ఓఘం, అప్పమాదేన అణ్ణవం;
వీరియేన దుక్ఖమచ్చేతి, పఞ్ఞాయ పరిసుజ్ఝతి.

కథంసు లభతే పఞ్ఞం, కథంసు విన్దతే ధనం;
కథంసు కిత్తిం పప్పోతి, కథం మిత్తాని గన్థతి;
అస్మా లోకా పరం లోకం, కథం పేచ్చ న సోచతీతి–

సద్దహానో అరహతం, ధమ్మం నిబ్బానపత్తియా;
సుస్సూసం లభతే పఞ్ఞం, అప్పమత్తో విచక్ఖణో.

పతిరూపకారీ ధురవా, ఉట్ఠాతా విన్దతే ధనం;
సచ్చేన కిత్తిం పప్పోతి, దదం మిత్తాని గన్థతి.

అస్మా లోకో పరం లోకం, ఏవం పేచ్చ న సోచతి.

యస్సేతే చతురో ధమ్మా,
సద్ధస్స ఘరమేసినో;
సచ్చం దమ్మో ధితి చాగో,
స వే పేచ్చ న సోచతి;

ఇఙ్ఘ అఞ్ఞేపి పుచ్ఛస్సు,
పుథూ సమణబ్రాహ్మణే;
యది సచ్చా ధమ్మా చాగా,
ఖన్త్యా భియ్యోధ విజ్జతి.

కథం ను దాని పుచ్ఛేయ్యం, పుథూ సమణబ్రాహ్మణే;
యోహం అజ్జ పజానామి, యో అత్థో సమ్పరాయికో.

అత్థాయ వత మే బుద్ధో, వాసాయాళవిమాగమా;
యోహం అజ్జ పజానామి, యత్థ దిన్నం మహప్ఫలం.

సో అహం విచరిస్సామి, గామా గామం పురా పురం;
నమస్సమానో సమ్బుద్ధం, ధమ్మస్స చ సుధమ్మతం.

ఇమం కుమారం సతపుఞ్ఞలక్ఖణం,
సబ్బఙ్గుపేతం పరిపుణ్ణబ్యఞ్జనం;
ఉదగ్గచిత్తో సుమనో దదామి తే,
పటిగ్గహ లోకహితాయ చక్ఖుమాతి.

దీఘాయుకో హోతు అయం కుమారో,
తువఞ్చ యక్ఖ సుఖితో భవాహి;
అబ్యాధితా లోకహితాయ తిట్ఠథ;
అయం కుమారో సరణముపేతి బుద్ధం...పే.... ధమ్మం...పే.... సఙ్ఘం.

మహావగ్గసంయుత్త అట్ఠకథా

ఏకం సమయం భగవా సావత్థియం విహరతి జేతవనే అనాథపిణ్డికస్స ఆరామే. తేన ఖో పన సమయేన ఆయస్మా సారిపుత్తో మగధేసు విహరతి నాలకగామకే ఆబాధికో దుక్ఖితో బాళ్హగిలానో. చున్దో చ సమణుద్దేసో ఆయస్మతో సారిపుత్తస్స ఉపట్ఠాకో హోతి.

అథ ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో తేనేవ ఆబాధేన పరినిబ్బాయి. అథ ఖో చున్దో సమణుద్దేసో ఆయస్మతో సారిపుత్తస్స పత్తచీవరమాదాయ యేన సావత్థి జేతవనం అనాథపిణ్డికస్స ఆరామో, యేనా యస్మా ఆనన్దో తేనుపసఙ్కమి,

ఉపసఙ్కమిత్వా ఆయస్మన్తం ఆనన్దం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది, ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో చున్దో సమణుద్దేసో ఆయస్మన్తం ఆనన్దం ఏతదవోచ "ఆయస్మా భన్తే సారిపుత్తో పరినిబ్బుతో, ఇదమస్స పత్తచీవర"న్తి. అత్థి ఖో ఇదం ఆవుసో చున్ద కథా పాభతం భగవన్తం దస్సనాయ, ఆయామావుసో చున్ద, యేన భగవా తేనుపసఙ్కమిస్సామ, ఉపసఙ్కమిత్వా భగవతో ఏతమత్థం ఆరోచేస్సామాతి. "ఏవం భన్తే"తి ఖో చున్దో సమణుద్దేసో ఆయస్మతో ఆనన్దస్స పచ్చస్సోసి.

బుద్ధా ను ఖో పఠమం పరినిబ్బాయన్తి, ఉదాహు అగ్గసావకాతి.

అనుజానాతు మే భన్తే భగవా, అనుజానాతు సుగతో. పరినిబ్బాన కాలో మే, ఓస్సట్ఠో మే ఆయుసఙ్ఖారోతి.

కత్థ పరినిబ్బాయిస్ససి సారిపుత్తాతి.

అత్థి భన్తే మగధేసు నాలకగామే జాతోవరకో, తత్థాహం పరినిబ్బాయిస్సామీతి.

యస్స దాని త్వం సారిపుత్త కాలం మఞ్ఞసి, ఇదాని పన తే జేట్ఠకనిట్ఠ భాతికానం తాదిసస్స భిక్ఖునో దస్సనం దుల్లభం భవిస్సతి, దేసేహి నేసం ధమ్మన్తి ఆహ.

అథఖో ఆయస్మా చ ఆనన్దో చున్దో చ సమణుద్దేసో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమింసు, ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీదింసు, ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో భగవన్తం ఏతదవోచ "అయం భన్తే చున్దో సమణుద్దేసో 'ఏవమాహ ఆయస్మా భన్తే సారిపుత్తో పరినిబ్బుతో, ఇదమస్స పత్తచీవర'న్తి. అపిచ మే భన్తే 'మధురక జాతో వియ కాయో, దిసాపి మే న పక్ఖాయన్తి, ధమ్మాపి మం నప్పటిభన్తి ఆయస్మా సారిపుత్తో పరినిబ్బుతో'తి" సుత్వా–

అప్పకేనపి మేధావీ, పాభతేన విచక్ఖణో;
సముట్ఠాపేతి అత్తానం, అణుం అగ్గింవ సన్ధమన్తి.

యో పబ్బజీ జాతిసతాని పఞ్చ,
పహాయ కామాని మనోరమాని;
తంవీతరాగం సుసమాహితిన్ద్రియం;
పరినిబ్బుతం వన్దథ సారిపుత్తం.

ఖన్తిబలో పథవిసమో న కుప్పతి,
నచాపి చిత్తస్స వసేన వత్తతి;
అనుకమ్పకో కారుణికో చ నిబ్బుతో,
పరినిబ్బుతం వన్దథ సారిపుత్తం.

చణ్డాలపుత్తో యథా నగరం పవిట్ఠో,
నీచమనో చరతి కళోపిహత్థో;
తథా అయం విహరతి సారిపుత్తో,

పరినిబ్బుతం వన్దథ సారిపుత్తం.

ఉసభో యథా ఛిన్నవిసాణకో,
అహేట్ఠయన్తో చరతి పురన్తరే వనే;
తథా అయం విహరతి సారిపుత్తో;
పరినిబ్బుతం వన్దథ సారిపుత్తన్తి.

అపిచ మే భన్తే మధురకజాతో వియ కాయో.

కిం నుఖో తే ఆనన్ద సారిపుత్తో సీలక్ఖన్ధం వా ఆదాయ పరినిబ్బుతో, సమాధిక్ఖన్ధం వా ఆదాయ పరినిబ్బుతో, పఞ్ఞాక్ఖన్ధం వా ఆదాయ పరినిబ్బుతో, విముత్తిక్ఖన్ధం వా ఆదాయ పరినిబ్బుతో, విముత్తి ఞాణదస్సనక్ఖన్ధం వా ఆదాయ పరినిబ్బుతోతి.

నను తం ఆనన్ద మయా పటికచ్చేవ అక్ఖాతం సబ్బేహి పియేహి మనా పేహి నానాభావో వినాభావో అఞ్ఞథాభావో, తం కుతేత్థ ఆనన్ద లబ్భా "యం తం జాతం భూతం సఙ్ఖతం పలోకధమ్మం, తం వత మాపలుజ్జీ"తి నేతం ఠానం విజ్జతి.

దసకనిద్దేస

తత్థ కతమం తథాగతస్స ఠానఞ్చ ఠానతో అట్ఠానఞ్చ అట్ఠానతో యథాభూతం ఞాణం. ఇధ తథాగతో "అట్ఠానమేతం అనవకాసో యం దిట్ఠిసమ్పన్నో పుగ్గలో కఞ్చి సఙ్ఖారం నిచ్చతో ఉపగచ్ఛేయ్య నేతం ఠానం విజ్జతీ"తి పజానాతి, "ఠానఞ్చ ఖో ఏతం విజ్జతి యం పుథుజ్జనో కఞ్చి సఙ్ఖారం నిచ్చతో ఉపగచ్ఛేయ్య ఠానమేతం విజ్జతీ"తి –

కమ్మతో ద్వారతో చేవ;
కప్పట్ఠితియతో తథా;
పాకసాధారణాదీహి;
విఞ్ఞాతబ్బో వినిచ్ఛయో.

మయా భన్తే ఉప్పన్నో చోరో న సక్కా పటిబాహితుం, సఙ్ఘో పరసముద్దం గచ్ఛతు, అహం సముద్దారక్ఖం కరిస్సామీతి.

ఆవుసో మహాసోణ అభిరుహ మహాఉలుమ్పన్తి.

నాహం భన్తే తుమ్హేసు అగచ్ఛన్తేసు గమిస్సామీతి యావతతియం కథేత్వాపి థేరం ఆరోపేతుం అసక్కోన్తా నివత్తింసు.

ఏవరూపస్స నామ లాభగ్గయసగ్గప్పత్తస్స సరీరధాతునిచయట్ఠానం అనాథం జాతన్తి చిన్తయమానో నిసీది.

భన్తే ఏతం పణ్ణఖాదకమనుస్సానం వసనట్ఠానం, ధూమో పఞ్ఞాయతి, అహం పురతో గమిస్సామీతి థేరం వన్దిత్వా అత్తనో భవనం అగమాసి. థేరో సబ్బమ్పి భయకాలం పణ్ణఖాదకమనుస్సే నిస్సాయ వసి.

ఆవుసో మహాసోణ భిక్ఖాహారో పఞ్ఞాయతీతి వత్వా పత్తచీవరం ఆరోపేత్వా చీవరం పారుపిత్వా పత్తం నీహరిత్వా అట్ఠాసి.

మహాసోణత్థేరో పఞ్చభిక్ఖుసతపరివారో మణ్డలారామవిహారం పత్తో, ఏకేకో నవహత్థసాటకేన సద్ధిం ఏకేకకహాపణగ్ఘనకం పిణ్డపాతం దేతూతి మనుస్సే అవోచుం.

అనాయతనే నట్ఠానం అత్తభావానం పమాణం నత్థి, బుద్ధానం ఉపట్ఠానం కరిస్సామీతి చేతియఙ్గణం గన్త్వా అప్పహరితం కరోతి.

మయం తావ మహల్లకా, ఇదం నామ భవిస్సతీతి న సక్కా జానితుం, తువం అత్తానం రక్ఖేయ్యాసీతి.

కహం వత్తబ్బకనిగ్రోధత్థేరో, కహం వత్తబ్బకనిగ్రోధత్థేరోతి పుచ్ఛిత్వా తస్స సన్తికం అగమంసు.

కిం థేరో పియాయతీతి.

కీదిసో థేరోతి.

ధమ్మసకటస్స అక్ఖో భిజ్జతి అక్ఖో భిజ్జతీతి పరిదేవమానో విచరి.

౮. సమ్మప్పధానవిభఙ్గ

౧. సుత్తన్తభాజనీయవణ్ణనా

చత్తారోమే ఆవుసో సమ్మప్పధానా. కతమే చత్తారో. ఇధావుసో భిక్ఖు అనుప్పన్నా మే పాపకా అకుసలా ధమ్మా ఉప్పజ్జమానా అనత్థాయ సంవత్తేయ్యున్తి ఆతప్పం కరోతి, ఉప్పన్నా మే పాపకా అకుసలా ధమ్మా అప్పహీయమానా అనత్థాయ సంవత్తేయ్యున్తి ఆతప్పం కరోతి, అనుప్పన్నా మే కుసలా ధమ్మా అనుప్పజ్జమానా అనత్థాయ సంవత్తేయ్యున్తి ఆతప్పం కరోతి, అనుప్పన్నా మే కుసలా ధమ్మా అనుప్పజ్జమానా అనత్థాయ సంవత్తేయ్యున్తి ఆతప్పం కరోతి, ఉప్పన్నా మే కుసలా ధమ్మా నిరుజ్ఝమానా అనత్థాయ సంవత్తేయ్యున్తి ఆతప్పం కరోతీతి.

ఉపజ్ఝాయో మే అతివియ పసన్నచిత్తో వన్దతి, కిం ను ఖో పుప్ఫాని లభిత్వా పూజం కరేయ్యాసీతి చిన్తేసి.

“కదా ఆగతోసీతి పుచ్ఛి”

త్వం అమ్హే ఉచ్చాకులాతి సల్లక్ఖేసి.

౧౬. ఞాణవిభఙ్గ

౧౦. దసకనిద్దేసవణ్ణనా

ఏకిస్సా లోకధాతుయా

అట్ఠానమేతం అనవకాసో యం ఏకిస్సా లోకధాతుయా ద్వే అరహన్తో సమ్మాసమ్బుద్ధా అపుబ్బం అచరిమం ఉప్పజ్జేయ్యుం, నేతం ఠానం విజ్జతీతి పజానాతి.

అజ్జ సత్థా పరినిబ్బాయతి, అజ్జ సాసనం ఓసక్కతి, పచ్ఛిమదస్సనం దాని ఇదం అమ్హాకన్తి దసబలస్స పరినిబ్బుతదివసతో మహన్తతరం కారుఞ్ఞం కరిస్సన్తి.

ఏకపుగ్గలో భిక్ఖవే లోకే ఉప్పజ్జమానో ఉప్పజ్జతి అచ్ఛరియమనుస్సో, కతమో ఏకపుగ్గలో తథాగతో భిక్ఖవే అరహం సమ్మాసమ్బుద్ధోతి.

ఝానవిభఙ్గ

సుత్తన్తభాజనీయ

అభిక్కన్తే పటిక్కన్తే సమ్పజానకారీ హోతి.

సతో సమ్పజానో అభిక్కమతి,
సతో సమ్పజానో పటిక్కమతీతి వుత్తం.

కిన్ను మే ఏత్థ గతేన అత్థో అత్థి నత్థీతి అత్థానత్థం పరిగ్గహేత్వా అత్థపరిగ్గణ్హనం సాత్థకసమ్పజఞ్ఞం.

ఆమిసతోపి వడ్ఢి అత్థోయేవ, తం నిస్సాయ బ్రహ్మచరియానుగ్గహాయ పటిపన్నత్తాతి వదన్తి.

మయా పబ్బజితదివసతో పట్ఠాయ భిక్ఖునా సద్ధిం ద్వేకథా నామ నకథితపుబ్బా, అఞ్ఞస్మిం దివసే ఉపరివిసేసం నిబ్బత్తేస్సామీతి చిన్తేత్వా “కిం భన్తే”తి పటివచనం అదాసి.

భన్తే ఏతే మనుస్సా తుమ్హాకం కింహోన్తి, మాతిపక్ఖతో సమ్బన్ధా పితిపక్ఖతోతి.

ఆవుసోయం మాతాపితూహిపి దుక్కరం, తం ఏతే మనుస్సా అమ్హాకం కరోన్తి, పత్తచీవరమ్పి నో ఏతేసం సన్తకమేవ, ఏతేసం ఆనుభావేన నేవ భయే భయం న ఛాతకే ఛాతకం జానామ, ఏదిసానామ అమ్హాకం ఉపకారినో నత్థీతి తేసం గుణే కథేన్తో గచ్ఛతి.

కమ్మట్ఠానం నామ అత్థీతిపి సఞ్ఞం అకత్వా గామం పిణ్డాయ పవిసిత్వా అననులోమికేన గిహిసంసగ్గేన సంసట్ఠో చరిత్వా చ భుఞ్జిత్వా చ తుచ్ఛో నిక్ఖమతి.

ఆవుసో తుమ్హే న ఇణట్టా న భయట్టా న ఆజీవికా పకతా పబ్బజితా, దుక్ఖా ముచ్చితుకామా పనేత్థ పబ్బజితా. తస్మా గమనే ఉప్పన్నకిలేసం గమనేయేవ నిగణ్హథ. ఠానే, నిసజ్జాయ, సయనే ఉప్పన్నకిలేసం సయనేయేవ నిగ్గణ్హథాతి.

అయం భిక్ఖు తుయ్హం ఉప్పన్నం వితక్కం జానాతి, అననుచ్ఛవికం తే ఏతన్తి అత్తానం పటిచోదేత్వా విపస్సనం వడ్ఢేత్వా అరియభూమిం ఓక్కమతి.

అయం థేరో పునప్పునం నివత్తిత్వా గచ్ఛతి, కిం ను ఖో మగ్గమూళ్హో ఉదాహు కిఞ్చి పముట్ఠోతి సముల్లపన్తి.

కిన్ను ఖో ఏతే అమ్హేహేవ సద్ధిం న సల్లపన్తి ఉదాహు అఞ్ఞ మఞ్ఞమ్పి, యది అఞ్ఞమఞ్ఞమ్పి న సల్లపన్తి, అద్ధా వివాదజాతా భవిస్సన్తి.

అఞ్ఞం ఉప్పజ్జతే చిత్తం, అఞ్ఞం చిత్తం నిరుజ్ఝతి;
అవీచి మనుసమ్బన్ధో, నదీ సోతోవ వత్తతి.

ఆలోకితే విలోకితే సమ్పజానకారీ హోతి.

సచే భిక్ఖవే నన్దస్స పురత్థిమా దిసా ఆలోకేతబ్బా హోతి, సబ్బం చేతసా సమన్నాహరిత్వా నన్దో పురత్థిమం దిసం ఆలోకేతి 'ఏవం మే పురత్థిమం దిసం ఆలోకయతో నాభిజ్ఝా దోమనస్సా పాపకా అకుసలా ధమ్మా అన్వాస్సవిస్సన్తీ'తి. ఇతిహ సాత్థక సమ్పజానో హోతి. సచే భిక్ఖవే నన్దస్స పచ్ఛిమా దిసా, ఉత్తరా దిసా, దక్ఖిణా దిసా, ఉద్ధం, అధో, అనుదిసా అనువిలోకేతబ్బా హోతి, సబ్బం చేతసా సమన్నాహరిత్వా నన్దో అనుదిసం అనువిలోకేతి 'ఏవం మే అనుదిసం అనువిలోకయతో...పే.... సమ్పజానో హోతీతి....

భవఙ్గా వజ్జనఞ్చేవ, దస్సనం సమ్పటిచ్ఛనం;
సన్తీరణం వోట్ఠబ్బనం, జవనం భవతి సత్తమం.

సమిఞ్జితే పసారితే సమ్పజానకారీ హోతి.

సమిఞ్జితే పహారితేతి పబ్బానం సమిఞ్జన పసారణే.

కస్మా భన్తే సహసా హత్థం సమిఞ్జిత్వా పున యథాఠానే ఠపేత్వా సణికం సమిఞ్జిత్థాతి.

యతో పట్ఠాయ మయా ఆవుసో కమ్మట్ఠానం మనసికాతుం ఆరద్ధో, న మే కమ్మట్ఠానం ముఞ్జిత్వా హత్థో సమిఞ్జితపుబ్బో, ఇదాని పన మే తుమ్హేహి సద్ధిం కథయమానేన కమ్మట్ఠానం ముఞ్చిత్వా సమిఞ్జితో, తస్మా పున యథా ఠానే ఠపేత్వా సమిఞ్జేసిన్తి.

సాధు భన్తే భిక్ఖునా నామ ఏవరూపేన భవితబ్బన్తి.

సఙ్ఘాటిపత్తచీవరధారణే సమ్పజానకారీ హోతి.

పుగ్గలపఞ్ఞత్తిఅట్ఠకథా

ఏకకనిద్దేస

కతమో చ పుగ్గలో సమయవిముత్తో, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో కాలేన కాలం సమయేన సమయం అట్ఠ విమోక్ఖే కాయేన ఫుసిత్వా విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఏకచ్చే ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. అయం వుచ్చతి పుగ్గలో సమయవిముత్తో.

అసమయవిముత్త

కతమో చ పుగ్గలో అసమయవిముత్తో, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో నహేవ ఖో కాలేన కాలం సమయేన సమయం అట్ఠవిమోక్ఖే కాయేన ఫుసిత్వా విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. అయం వుచ్చతి పుగ్గలో అసమయవిముత్తో. సబ్బేపి అరియ పుగ్గలా అరియే విమోక్ఖే అసమయవిముత్తా.

కుప్పాకుప్పనిద్దేస

కతమో చ పుగ్గలో కుప్పధమ్మో, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో లాభీ హోతి రూపసహగతానం వా అరూపసహగతానం వా సమాపత్తీనం, సో చ ఖో న నికామలాభీ హోతి న అకిచ్ఛలాభీ న అకసిర లాభీ, న యత్థిచ్ఛకం యదిచ్ఛకం యావతిచ్ఛకం సమాపజ్జతిపి వుట్ఠాతిపి, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి, యం తస్స పుగ్గలస్స పమాదమాగమ్మ తా సమాపత్తియో కుప్పేయ్యుం. అయం వుచ్చతి పుగ్గలో కుప్పధమ్మో.

సత్తక్ఖత్తుపరమ సోతాపన్న

కతమో చ పుగ్గలో సత్తక్ఖత్తుపరమో, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో తిణ్ణం సంయోజనానం పరిక్ఖయా సోతాపన్నో హోతి అవినిపాత ధమ్మో నియతో సమ్బోధిపరాయణో, సో సత్తక్ఖత్తుం దేవే చ మానుసే చ సన్ధావిత్వా సంసరిత్వా దుక్ఖస్సన్తం కరోతి, అయం వుచ్చతి పుగ్గలో సత్తక్ఖత్తుపరమో.

సోతాపన్న అధిప్పాయ్య

సోతో సోతోతి హిదం సారిపుత్త వుచ్చతి, కతమో నుఖో సారిపుత్త సోతోతి. అయమేవ హి భన్తే అరియో అట్ఠఙ్గికో మగ్గో సోతో. సేయ్యథిదం, సమ్మాదిట్ఠి...పే.... సమ్మాసమాధీతి. సోతాపన్నో సోతాపన్నోతి హిదం సారిపుత్త వుచ్చతి, కతమో నుఖో సారిపుత్త సోతాపన్నోతి. యో హి భన్తే ఇమినా అరియేన అట్ఠఙ్గికేన మగ్గేన సమన్నాగతో, అయం వుచ్చతి సోతాపన్నో, స్వాయం ఆయస్మా ఏవంనామో ఏవంగోత్తో ఇతి వాతి, ఇతివా....

కోలం కోల సోతాపన్న

కతమో చ పుగ్గలో కోలం కోలో. ఇధేకచ్చో పుగ్గలో తిణ్ణం సంయోజనానం పరిక్ఖయా సోతాపన్నో హోతి అవినిపాతధమ్మో నియతో సమ్బోధిపరాయణో, సో ద్వే వా తీణి వా కులాని సన్ధావిత్వా సంసరిత్వా దుక్ఖస్సన్తం కరోతి, అయం వుచ్చతి కోలం కోలో.

ఏకబీజీ సోతాపన్న

కతమో చ పుగ్గలో ఏకబీజీ, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో తిణ్ణం సంయోజనానం పరిక్ఖయా సోతాపన్నో హోతి అవినిపాతధమ్మో నియతో సమ్బోధిపరాయణో, సో ఏకంయేవ మానుసకం భవం నిబ్బత్తేత్వా దుక్ఖస్సన్తం కరోతి, అయం వుచ్చతి పుగ్గలో ఏకబీజీ.

సకదాగామినిద్దేస

కతమో చ పుగ్గలో సకదాగామీ, ఇధే కచ్చో పుగ్గలో తిణ్ణం సంయోజనానం పరిక్ఖయా రాగదోసమోహానం తనుత్తా సకదాగామీ హోతి సకిదేవ ఇమం లోకం ఆగన్త్వా దుక్ఖస్సన్తం కరోతి. అయం వుచ్చతి పుగ్గలో సకదాగామీ.